

توازن از دریچه نگاه به شرق

بررسی توسعه
همکاری‌های ایران
با چین و روسیه در
دولت سیزدهم

✶ عبدالرضا هادیزاده نائینی
خبرنگار دیپلماسی

محمد جواد ظریف
در بخشی از این
گزارش با انتقاد از
رویه سیاست خارجی
کشور در دوران
مسئولیت خود
نوشت: «اگر در مورد
ضرورت کار متوازن با
شرق و غرب به یک
اجماع ملی رسیده
بودیم
و از سوی دیگر از
همه امکانات برجام
برای ایجاد منافع
اساسی اقتصادی
برای همه کنشگران
بهره برده بودیم،
دوستان ما هم
سرخورده نمی‌شدند
و هم در دوران
سختی رهیمان
نمی‌کردند»

«نگاه به غرب» یا «نگاه به شرق» دو رویکرد در سیاست خارجی است که اشاره به توسعه روابط خارجی هر کشور و ترغیب دیگر کشورها به همکاری، از طریق افزایش رابطه با کشورهای حوزه شرق یا غرب دارد. به بیان بهتر، ارتباط با برخی کشورها می‌تواند زمینه ساز ارتباط با سایر کشورها شود و زمینه رقابت در همکاری با کشور هدف را در جهت حصول منافع ملی ایجاد کند. از همین رو نگاه به غرب یا شرق با غرب‌زدگی یا شرق‌زدگی فاصله معناداری خواهد داشت. از سال‌های گذشته و با افزایش قدرت و کنشگری کشورهای شرقی، «نگاه به شرق» در محافل علمی و آکادمیک دنیا مورد توجه و تأکید قرار گرفته است. بسیاری از کشورهای جهان تلاش دارند تا با سرلوحه قرار دادن این نگاه، سیاست خارجی خود را با مقتضیات دوران جدید در نظام بین‌الملل تطبیق دهند. کشورهای همسایه ایران و حتی کشورهایی که روابط عمیق و راهبردی با ایالات متحده دارند، این مهم را در سیاست خارجی خود لحاظ کرده‌اند. با وجود این که آمریکا اصلی‌ترین دشمن جمهوری اسلامی ایران بوده و امکان عمق بخشی به همکاری ایران با کشورهای رقیب ایالات متحده به عنوان ظرفیت بالقوه وجود داشته است، اما در یک

یکسو با خوش‌خیالی، دوستان دوران سختی را در سراب طمع سرازیر شدن شرکت‌های غربی از خود نرنجانده بودیم و از سوی دیگر از همه امکانات برجام برای ایجاد منافع اساسی اقتصادی برای همه کنشگران بهره برده بودیم، دوستان ما هم سرخورده نمی‌شدند و هم در دوران سختی

دوازدهم در آخرین گزارش خود درباره برجام به کمیسیون امنیت ملی به این واقعیت اشاره می‌کند. محمدجواد ظریف در بخشی از این گزارش با انتقاد از رویه سیاست خارجی کشور در دوران مسئولیت خود نوشت: «اگر در مورد ضرورت کار متوازن با شرق و غرب به یک اجماع ملی رسیده بودیم و از

دهه اخیر قدرت‌های نوظهور اقتصادی و سیاسی جهان عملاً مورد کم توجهی مسئولان کشورمان واقع شده‌اند. این مسأله البته نه تنها مورد تأیید نخبگان دانشگاهی و سیاسی کشور قرار دارد که حتی از سوی مقامات دولت سابق ایران نیز به آن اذعان شده است. وزیر امور خارجه دولت یازدهم و